

Digitalisering van het politiewerk

Wouter Landman

Sofie De Kimpe

Evelien De Pauw

Wim Broer

Wim Hardyns

(eds.)

Cahiers Politiestudies

De Cahiers Politiestudies is een wetenschappelijke kwartaalreeks, die zich richt op hoogstaande, kwalitatieve bijdragen over politieele vraagstukken en fenomenen die de politie interesseren. De kwartaalreeks is multidisciplinair opgezet, waarbij criminologen een prominente plaats krijgen naast andere disciplines. In deze reeks vinden Nederlandstalige bijdragen hun plaats. De reeks wordt begeleid door een editorial board die waakt over de kwaliteit van de ingediende manuscripten dankzij een double blind peer review-procedure. De kernredactie ontwikkelt een proactief beleid met het oog op het samenstellen van thematische volumes in samenspraak met ad-hoc-gastredacteuren die aangezocht worden in België en Nederland.

Cahiers Politiestudies

Jaargang 2025/4, nr. 77

Digitalisering van het politiewerk

Wouter Landman, Sofie De Kimpe, Evelien De Pauw, Wim Broer & Wim Hardyns (eds.)

Gompel&Svacina, 2025

335 pag. – 17 × 24 cm

ISBN 978-94-6371-594-2

D/2025/14.401/54

NUR 824

Abonnement Cahiers Politiestudies

Het abonnement loopt per kalenderjaar en wordt automatisch verlengd, behoudens opzegging voor 1 december van de lopende jaargang.

CPS-abonnement: € 154 + € 19,90 eenmalige verzendkost. Los exemplaar (gedrukt): € 39. Los exemplaar (e-book pdf): € 29,25. Alle prijzen incl. btw.

Een abonnement aanvragen of een los exemplaar bestellen kan via www.gompel-svacina.eu.

© 2025 Gompel&Svacina

Behoudens de uitdrukkelijk bij de wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

Gompel&Svacina Uitgevers

Timmerwerfstraat 40, B-2000 Antwerpen, info@gompel-svacina.be

Rietveldenweg 60, NL-5222 AS 's-Hertogenbosch, info@gompel-svacina.nl

www.gompel-svacina.eu

Inhoudsopgave

Editoriaal

- Digitalisering van politiewerk: ander werk en anders werken 7
Wouter Landman, Sofie De Kimpe, Evelien De Pauw, Willem Broer en Wim Hardyns

Artikels

Deel 1: Empirisch onderzoek naar digitalisering van politiewerk

- Verandering in de inhoud van de Nederlandse noodhulp-surveillance (1992-2024) 23
Zicht op een effect van digitalisering
Wouter Stol, Litska Strikwerda, Jurjen Jansen en Wendy Schreurs
- Meer dan enkel een instrument 41
Technologie-identiteit en het gebruik van technologie door wijk-agenten in België en Nederland
Jasper De Paepe
- Wat verwachten politieambtenaren van bodycams? 63
Een blik op de Belgische eerstelijns-politiepraktijk
Julie Caluwaerts en Lucas Melgaço
- Technologie: de nieuwe concullega van de politieprofessional? 81
Nienke de Groes, Joery Matthys en Pieter Tops
- Big data policing door de ogen van politie 97
Attitudes, ethiek en kennis vóór implementatie
Wim Hardyns en Robin Khalifa
- Digitale ogen en oren? 123
Het gebruik van technologie door de Belgische lokale politie bij het beheer van evenementen
Donatella Van Biervliet

Tussen scherm en straat Impact van technologie op politielegitimiteit bij de Belgische lokale politie <i>Lies Vande Meulebroucke, Sofie De Kimpe en Lucas Melgaço</i>	147
Deel 2: Actuele praktijkthema's	
Digitalisering verhoogt de kwaliteit van politiewerk 24/7 <i>Richard Vriesde</i>	167
Lessen uit de politiepraktijk Digitaliseren als opmaat naar digitale transformatie <i>Ruud Staijen en William Swaters</i>	191
Technologie voor Crowd Safety Management Kansen voor samenwerking in het veiligheidsdomein <i>Ben Kokkeler, Esger ten Thij en Maarten van Veen</i>	203
De fundamentele impact van generatieve AI <i>Manon den Dunnen</i>	215
Digitalisering als stimulans voor kennismanagement <i>Willem Broer en Bert Hanning</i>	243
Leiderschap bij digitale transformatie in de publieke sector Leerervaringen van de Nederlandse politie <i>Gerard Kuijlaars, Peter van der Noort en Marco Derksen</i>	273
Deel 3: Verantwoorde en rechtmatige digitalisering van politiewerk	
Verantwoorde algoritmisering bij de Nationale Politie Inzichten uit het interdisciplinaire ALGOPOL-project <i>Merijn Bruijnes, Albert Meijer, Isabelle Donatz-Fest, Esther Nieuwenhuizen, Carlos Soares, Floris Bex, José van Dijck, Stephan Grimmelikhuijsen en Mirko Schäfer</i>	297
AI-toepassingen in het politiewerk Juridische vraagstukken in een datagedreven organisatie <i>Marc Schuilenburg</i>	315
Actualiteitsbijdrage	
Juridische grondslagen voor de training van AI-systemen door rechtshandhaving: een Catch-22? <i>Kelly Vink en Oscar Wijsman</i>	329

Editoriaal

Digitalisering van politiewerk: ander werk en anders werken

Cahiers Politiestudies
Jaargang 2025-4, nr. 77
p. 7-22
© Gompel&Svacina
ISBN 978-94-6371-594-2

Wouter Landman¹, Sofie De Kimpe², Evelien De Pauw³, Willem Broer⁴ en Wim Hardyns⁵, gasteditoren

I. Waarom dit themanummer?

In de afgelopen decennia heeft de introductie van uiteenlopende digitale technologieën onze manier van samenleven ingrijpend veranderd (Schwartz, 2021). We zijn steeds meer digitaal gaan leven: communiceren, winkelen, films en series kijken, spelletjes spelen, relaties aangaan en ga zo maar door (Kolukirik, 2020). We zijn simpelweg steeds meer naar schermen gaan kijken. Het digitale en fysieke leven lopen bij vele mensen voortdurend in elkaar over; het onderscheiden van beide is tot op zekere hoogte niet meer zinvol. Het is één wereld of realiteit geworden (Baricco, 2019). Dit heeft onder andere als consequentie dat steeds meer menselijke handelingen worden omgezet in digitale data (Van Dijk, 2020; Beaulieu & Leonelli, 2022). Door dit proces van 'dataficatie' zijn de hoeveelheid, variëteit en snelheid aan data exponentieel toegenomen (Snaphaan et al., 2023). Deze data worden ook op steeds grotere schaal opgeslagen en verwerkt door middel van algoritmes (Van Dijk, 2020).

De digitalisering van de samenleving is een ontwikkeling die voortschrijdt. Technologische innovaties worden in snel tempo naadloos verweven in het sociale weefsel van de samenleving (Van Dijk et al., 2025). De huidige fase van digitalisering in de samenleving wordt vooral gekenmerkt door de opkomst van artificiële intelligentie (AI). AI stelt machines in staat tot menselijke vaardigheden, zoals redeneren, leren,

¹ Dr. Wouter Landman is onderzoeker en organisatieadviseur bij Bureau Landman.

² Prof. dr. Sofie De Kimpe is fulltime professor Criminologie aan de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel (VUB).

³ Evelien De Pauw is onderzoeksmanager aan de Vives Hogeschool.

⁴ Willem Broer is gepensioneerd Commissaris van Politie en directeur van het Kennisnetwerk van de Politieacademie (Nationale Politie Nederland).

⁵ Prof. dr. Wim Hardyns is hoogleraar criminologie aan de vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal Recht van de Universiteit Gent en hoogleraar veiligheidswetenschappen aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen.

plannen en creatief denken. AI heeft de overgang van het lab naar de samenleving gemaakt en raakt steeds meer ingebed in ons dagelijks leven (WRR, 2021a). De introductie van generatieve AI – waarbij gebruik wordt gemaakt van zogeheten *large language models* (LLM) – kan hierbij worden beschouwd als een kantelpunt, omdat burgers hierdoor op dagelijkse basis (bewust) AI zijn gaan gebruiken (AP, 2025). AI kan worden beschouwd als een systeemtechnologie, vergelijkbaar met de verbrandingsmotor of elektriciteit (WRR, 2021a). Het is een disruptieve technologie (of eigenlijk een verzameling van technologieën), die zich op dit moment snel ontwikkelt en in de komende jaren toenemende impact zal hebben (Van Brakel, 2023; Van der Steen, 2024). Zo zal een deel van de beroepen steeds meer worden ingericht op (het gebruik van) AI (SER, 2025).

De voortschrijdende digitalisering in de samenleving is een ontwikkeling met veel invloed op het politiewerk. Er is veel voor te zeggen dat deze ontwikkeling het politiewerk fundamenteel aan het veranderen is (Landman, 2023; Yu & Carroll, 2025). De invloed van de maatschappelijke digitalisering op het politiewerk verloopt langs twee (deels samenhangende) hoofdlijnen: het verandert de fenomenen waarmee de politie wordt geconfronteerd en het verandert de wijze waarop het politiewerk wordt uitgevoerd (Landman, 2023; WARP, 2025). Het gaat dus om ‘ander werk en anders werken’ (Politie, 2025). In dit editoriaal geven we een brede introductie van het thema.

2. Ander werk: verandering van context en fenomenen

De politie heeft tot taak om het recht te handhaven, de openbare te bewaren en hulp te verlenen aan burgers. Digitalisering heeft op geleidelijke wijze de context waarbinnen de politie deze taken uitvoert en de fenomenen waarmee de politie te maken heeft op een fundamentele manier veranderd. Hierna worden enkele hoofdlijnen geschetst.

Op macroniveau kan worden geconstateerd dat digitalisering van invloed is op de politieke en maatschappelijke dynamiek (zie bijvoorbeeld Boutellier, 2025; Passchier, 2024). Deze invloed bevat uiteenlopende elementen. We beperken ons tot een van de voornaamste invloeden of gevolgen: digitale informatietechnologie heeft de manier waarop burgers toegang krijgen tot informatie en nieuws fundamenteel veranderd. Zo is voor een groot deel van de jongeren een big tech-platform (Facebook, Instagram, X, TikTok) de voornaamste manier van toegang tot nieuws (Apestaartjaren, 2024; Commissariaat voor de Media, 2025). De verandering in de wijze waarop burgers toegang krijgen tot informatie en nieuws heeft onder andere tot gevolg dat het tegenwoordig mogelijk en zelfs eenvoudig is om massaal desinformatie te produceren en te verspreiden. Dit ondermijnt het functioneren van de democratische rechtsstaat en doet afbreuk aan de maatschappelijke stabiliteit. Afnemende maatschappelijke stabiliteit is kenmerkend voor de context waarbinnen de politie op dit moment opereert.

Een tweede (type) verandering heeft te maken met de ‘orde’ die de politie handhaaft. De politie is van oudsher gericht op het handhaven van de orde in de fysieke samenleving. Nu burgers ook intensief digitaal of online leven, is er ook een digitale orde waar handhaving nodig is (Boutellier, 2020) en contact tussen burgers en de politie plaatsvindt (Terpstra et al., 2022). Het digitale domein heeft wezenlijk andere kenmerken dan het fysieke domein. Dit maakt dat de wijze waarop de politiefunctie – en daarbinnen het politiewerk – invulling krijgt niet zomaar kan worden overgezet van het fysieke naar

het digitale domein (WRR, 2021b). Dat de politie een rol heeft in handhaving in het digitale domein is duidelijk, maar de reikwijdte van deze rol is dit niet (Boutellier, 2020; Landman, 2023). De politie is niettemin gaan handelen door online aanwezig te zijn, waar te nemen wat er gaande is en met enige regelmaat in te grijpen als dat nodig is (zie o.a. Diderichsen et al., 2025; Kearns & Muir, 2019; Landman & Groothuis, 2022; Yu & Carroll, 2025). De digitalisering van de samenleving heeft er dus toe geleid dat er een domein van politieke zichtbaarheid en optreden is bijgekomen. Dit heeft ook de relatie tussen burgers en de politie veranderd (zie o.a. Ralph et al., 2025; Schneider, 2024; Terpstra et al., 2022).

Door de digitalisering van de samenleving zijn criminaliteit en openbareordeproblemen van karakter veranderd. De digitale of online wereld vormt een omvangrijke nieuwe gelegenheidsstructuur voor criminaliteit. Een klein deel van de criminaliteit – vooral cybercriminaliteit – is zich volledig online gaan afspelen (zie Wall, 2024), maar voor de meeste fenomenen geldt dat deze een hybride karakter hebben gekregen. Dit wil zeggen dat deze bestaan uit een track van samenhangende incidenten, die afwisselend online en offline van aard zijn. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan gedigitaliseerde criminaliteit (Van Steden et al., 2025), diverse vormen van straatcriminaliteit (Roks et al., 2022), geweld (Mehlbaum et al., 2025) en uiteenlopende openbareordeverstoringen (Bantema & Stol, 2024; Stol et al., 2025). Kenmerkend voor deze hybride fenomenen is dat deze in mindere mate zijn ingebed in een lokale context, omdat oorzaak en gevolg én dader en slachtoffer zich op fysieke afstand van elkaar (kunnen) bevinden. Een ander kenmerk is dat de wijze waarop deze fenomenen tot stand komen regelmatig van karakter verandert als gevolg van technologische ontwikkelingen. Zo leidt de opkomst van generatieve AI tot (meer) criminaliteit die met en door AI wordt gepleegd (Schuilenburg & Soudijn, 2024). Hybride fenomenen zijn dus dynamische fenomenen.

De voortschrijdende digitalisering van de samenleving heeft niet alleen geleid tot een nieuw domein van zichtbaarheid en optreden en tot verandering van fenomenen, maar (hiermee samenhangend) ook tot verandering in bestaande werkprocessen. De opsporingstaak van de politie springt hierbij als voorbeeld in het oog. De dataficatie van de samenleving heeft ertoe geleid dat mensen bewust of onbewust continu digitale sporen achterlaten (Van Beek, 2025; Landman, 2023). De politie heeft deze digitale sporen in toenemende mate nodig om strafbare feiten te reconstrueren en moet dus in staat zijn om deze sporen veilig te stellen, inzichtelijk te maken, te doorzoeken en over deze sporen te rapporteren (Van Beek, 2025). De digitalisering van de samenleving heeft op deze wijze het opsporingsproces in de afgelopen tien tot vijftien jaar wezenlijk veranderd (zie ook paragraaf 3). Ook hiervoor geldt dat het gaat om een voortschrijdende ontwikkeling. Een van de actuele vraagstukken waarmee het opsporingsproces wordt geconfronteerd, zijn synthetische media: tekst, audio, foto en video die met (generatieve) AI zijn gemaakt of bewerkt (zie Van der Sloot, 2024). Er is sprake van een toenemende kans dat gegevens die door de politie zijn verzameld, zijn gemanipuleerd. Dit zet de sturings- en bewijswaarde van deze gegevens op losse schroeven.

3. Anders werken: nieuwe mogelijkheden voor het politiewerk

Digitalisering verandert niet alleen de context en het werk van de politie, maar creëert ook nieuwe mogelijkheden om anders te werken. Politiewerk bestaat namelijk voor een belangrijk deel uit het verzamelen van waarnemingen over de gang van zaken in de

samenleving, het interpreteren en analyseren van deze waarnemingen en het optreden op basis hiervan (zie ook Landman, 2023). Anders gezegd: politiewerk heeft voor een (groot) deel het karakter van informatiewerk (Muir & O'Connell, 2025). Dit maakt dat de opkomst van digitale technologie in al haar verschijningsvormen de politie mogelijkheden biedt om 'anders te werken' en haar werk effectiever en efficiënter uit te voeren. Deze betekenis van digitalisering van politiewerk staat in dit Cahier vooral centraal.

De digitalisering van de samenleving heeft vanaf het begin haar weerslag gehad op het politiewerk. Dit begon in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw met het gebruik van registratiesystemen (zie Mulder & Schönfeld, 2023). Vanaf het nieuwe millennium kregen de principes van intelligence gestuurd politiewerk (IGP) steeds vastere voet aan de grond. Dit wil zeggen dat geanalyseerde informatie steeds meer de basis is geworden voor het nemen van beslissingen over de uitvoering van het politiewerk (Ratcliffe, 2008). Data uit diverse politieke registratiesystemen worden gecombineerd in datawarehouses om – op basis van analyse – tot intelligence te komen. Sinds de opkomst van 'informatiegestuurd werken' binnen de politie heeft de voortschrijdende digitalisering in de samenleving geleid tot de beschikbaarheid van steeds meer databronnen voor het politiewerk. Data komen niet meer alleen uit de eigen registratiesystemen, maar ook uit onder andere in beslag genomen gegevensdragers (smartphones, laptops, horloges, deurbellen en ga zo maar door), sensoren in de fysieke leefomgeving en online bronnen. De omvang van de data die de politie kan gebruiken, is geëxplodeerd (Yu & Carroll, 2025). Mede tegen deze achtergrond zijn concepten als 'big data policing' (Ferguson, 2017; Hardyns, 2024), 'data driven policing' (Kearns & Muir, 2019; Marciniak, 2021) en 'datagedreven bestrijden' (Van de Sandt et al., 2022) geïntroduceerd. Over de precieze toevoeging van het datagedreven politiemodel ten opzichte van de bestaande politiemodellen bestaat nog onduidelijkheid en discussie (Landman, 2023). Duidelijk is in ieder geval wel dat het politiewerk in toenemende mate bestaat uit complexe analyses van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen (zie Terpstra & Salet, 2020).

De meest recente technologische ontwikkeling is de integratie van AI in het politiewerk waarbij zelflerende algoritmen autonoom een weg zoeken door grote hoeveelheden data en daarbij op zoek gaan naar relevante patronen (WARP, 2025). AI heeft de potentie om het politiewerk te transformeren, omdat het de cognitieve capaciteiten van politiemensen kan versterken en deels kan overnemen (Joh, 2020; Landman, 2023; Muir & O'Connell, 2025). AI wordt op uiteenlopende manieren toegepast binnen het politiewerk, waaronder het voorspellen van criminaliteit en crimineel gedrag, het gebruik van slimme camera's bij verkeershandhaving, detectie van criminaliteit op het internet, analyse van data in onderzoek en het vereenvoudigen en automatiseren van administratieve processen (Hardyns & Rummens, 2021; Van Brakel, 2023; Schuilenburg & Soudijn, 2021; Snaphaan & Hardyns, 2025). In media en politiek gaat het al snel over controversiële toepassingen van AI in het politiewerk, zoals automatische gezichtsherkenning, terwijl er ondertussen een geleidelijke transformatie van het politiewerk plaatsvindt (Muir & O'Connell, 2025).

Het voorgaande maakt duidelijk dat digitalisering van politiewerk eveneens een voortschrijdend proces is. In dit proces vindt een fundamentele ontwikkeling plaats, omdat de opkomende digitale technologieën die de politie gebruikt menselijke processen van betekenisgeving versterken en soms ook overnemen (Joh, 2018; Landman, 2023).

Dit is een wezenlijke verandering ten opzichte van de registratieve toepassingen van voorheen. Digitale technologie beweegt zich geleidelijk van de randen naar de kern van het politiewerk en is – tot op zekere hoogte – een ‘actor’ in het politiewerk geworden.

4. Digitalisering van politiewerk als sociaal-technologische opgave

Onderzoek naar en beschouwingen over het gebruik van digitale technologie in het politiewerk leiden tot de conclusie dat digitalisering van het politiewerk een sociaal-technologische opgave is (Schuilenburg, 2024; Terpstra & Salet, 2020; Van Brakel & Govaerts, 2024; WARP, 2025). Dit wil zeggen dat de uiteindelijke effecten van digitalisering van politiewerk worden bepaald door de interactie tussen politiemens en technologie. Menselijke factoren bepalen in belangrijke mate óf, hoe en met welk resultaat digitale technologie in het politiewerk wordt toegepast (zie bijvoorbeeld Groes et al., 2025; Tanner & Meyer, 2015; Terpstra, 2025).

In de interactie tussen politiemens en technologie speelt menselijk vakmanschap, waaronder intuïtie, een centrale rol. Het is van belang deze wisselwerking te benaderen vanuit complementariteit in plaats van vanuit exclusiviteit (zie Groes et al., 2025; Landman, 2023, 2024): mens en technologie hoeven niet te concurreren, maar kunnen elkaar versterken. Om dit mogelijk te maken, zijn passende kennis en vaardigheden van politiemensen van belang, zodat zij digitale technologie op effectieve en verantwoorde wijze kunnen toepassen. Data- en algoritmische toepassingen vragen, net als geweldsmiddelen (zoals de wapenstok en het vuurwapen), kennis en training waarbij moet worden beseft dat data- en AI-toepassingen veranderlijker zijn (WARP, 2025). Het begrijpen en verantwoord kunnen toepassen van data- en AI-toepassingen wordt daarom in toenemende mate als een basisvaardigheid binnen politieorganisaties beschouwd (WARP, 2025). Dit stelt ook specifieke eisen aan leiderschap: beschikken leidinggevendenden over voldoende begrip van digitale technologieën en kunnen zij daaraan richting en duiding geven (Muir & O’Connell, 2025)?

De rol die menselijke factoren in de digitalisering van politiewerk spelen, maakt dat de werking en effecten van digitalisering van politiewerk tot op zekere hoogte onvoorspelbaar zijn (Terpstra & Salet, 2020; Willis et al., 2022). Hoewel digitale technologie geregeld wordt ingezet om wezenlijk anders te gaan werken (‘digitaal transformeren’), komt uit onderzoek in binnen- en buitenland naar voren dat digitale technologie vooral wordt ingepast binnen de al bestaande manier van werken (zie bijvoorbeeld Brayne, 2021; Mali et al., 2017; McDaniel & Pease, 2021; Willis et al., 2022). Dit maakt dat de potentie die digitale technologie voor het politiewerk heeft niet zomaar wordt waargemaakt (Landman, 2023).

Het is – tot slot – belangrijk op te merken dat menselijke factoren weliswaar een grote rol spelen in (de effecten van) digitalisering van politiewerk, maar dit mag niet leiden tot onderschatting van de technologische component. De implementatie van opkomende (digitale) datagedreven technologieën in het politiewerk doet een groot beroep op de technologische infrastructuur, datahuishouding (zie bijvoorbeeld Leese, 2024; Van Brakel, 2023) en software-architectuur van politieorganisaties (zie ook Landman, 2023). Op dit moment zijn de politiediensten in Nederland en België nog onvoldoende voorbereid op de digitale transformatie van het politiewerk (zie voor Nederland bijvoorbeeld Mulder & Schönfeld, 2023).

5. Spanningen tussen publieke waarden

Bij digitalisering van politiewerk doen zich spanningen voor tussen publieke waarden (Landman, 2023; Muir & O'Connell, 2025; WARP, 2025). Het gebruik van digitale technologie door de politie kan enerzijds bijdragen aan meer effectiviteit en/of efficiëntie in het politiewerk en anderzijds afbreuk doen aan waarden als non-discriminatie, accountability, mensenrechten en het recht op privacy van burgers (zie bijvoorbeeld Schuilenburg, 2024; Van Brakel, 2023; Wessels, 2023). Wet- en regelgeving is belangrijk om publieke waarden te waarborgen. Deze loopt echter per definitie achter de feiten aan (Landman, 2023; Yu & Carroll, 2025). Met de introductie van de AI-verordening is er binnen de Europese Unie een belangrijke stap gezet om het gebruik van AI door onder andere rechtshandavingsinstanties te reguleren. Digitalisering van politiewerk omvat echter meer dan het gebruik van AI. Ook wet- en regelgeving voor de vergaring en verwerking van data in het politiewerk moet 'bij de tijd' worden gebracht om als grond te kunnen dienen waarop digitalisering van politiewerk in het algemeen en datagedreven politiewerk in het bijzonder invulling krijgen (zie o.a. WARP, 2025).

Het creëren van nieuwe wet- en regelgeving alleen is niet voldoende om met de kansen en bedreigingen van (nieuwe) digitale technologie om te gaan (zie Van Brakel, 2023). Binnen politieorganisaties moeten beleid en kaders worden ontwikkeld en toegepast om het gebruik van digitale technologie in goede banen te leiden. Zonder passend beleid en kaders komen politiemensen die gebruik maken van nieuwe technologische mogelijkheden in een 'niemandsland' terecht; een land zonder duidelijke richtlijnen en bescherming van onder andere rechtsstatelijke waarden (WARP, 2025). Naast beleid en kaders is ethisch handelen cruciaal in zowel de ontwikkeling als het gebruik van digitale technologie (zie ook Theinert et al., 2025; Van Brakel, 2023). Het gaat hierbij om tal van vragen en aspecten (zie bijvoorbeeld Landman, 2023; Muir & O'Connell, 2025; Testerink et al., 2023). Hoe wordt voorkomen dat algoritmen die de politie gebruikt bestaande maatschappelijke vooroordelen en ongelijkheden reproduceren? Is het ethisch verantwoord om politieoptreden te baseren op statistische waarschijnlijkheden? Welke beslissingen wil de politie aan machines overlaten en wat moet aan de politiemens blijven? Hoe kunnen burgers, maar ook rechters, begrijpen hoe beslissingen tot stand komen als hierbij algoritmes worden gebruikt? In haar strategische agenda 2025-2030 benadrukt de Nederlandse politie dat ethiek in wezen draait om de fundamentele vraag welke politie wij als samenleving willen (Politie, 2025). Dit is een vraag die bij iedere nieuwe stap in de voortschrijdende digitalisering van het politiewerk een antwoord verdient (Landman, 2023).

6. Dit themanummer

De bijdragen in dit Cahier vallen uiteen in drie grote categorieën. Deel 1 bevat bijdragen met resultaten uit empirisch onderzoek naar digitalisering van het politiewerk en verdiept daarmee het begrip van digitalisering als 'sociotechnologische opgave'. Deel 2 bundelt praktijkbijdragen over uiteenlopende actuele thema's die spelen rond digitalisering van het politiewerk. Deel 3 richt zich op verantwoorde en rechtmatige digitalisering, met bijzondere aandacht voor het gebruik van AI-toepassingen.

Deel 1: Empirisch onderzoek naar digitalisering van politiewerk

Wouter Stol⁶, **Litska Strikwerda**⁷, **Jurjen Jansen**⁸ en **Wendy Scheurs**⁹ brengen op basis van longitudinaal (observatie)onderzoek in kaart hoe digitalisering de noodhulp-surveillance in Nederland beïnvloedt. In hun bijdrage ‘Verandering in de inhoud van de Nederlandse noodhulp-surveillance (1992-2024): zicht op een effect van digitalisering’ laten zij zien in welke mate het politiestraatwerk door de tijd heen verandert en welke rol digitalisering hierin speelt. Een van de voornaamste veranderingen is een significante toename van het aandeel verkeerscontroles. Een van de verklaringen hiervoor is de ingebruikname van de basisvoorziening integrale bevraging (BVI-IB) en de app Mobiel Effectiever Op Straat (MEOS) waarmee politiemensen op straat zelfstandig (politie)databases kunnen raadplegen.

In ‘Meer dan enkel een instrument: technologie-identiteit en het gebruik van technologie door wijkagenten in België en Nederland’ borduurt **Jasper De Paepe**¹⁰ voort op eerder onderzoek waarin is aangetoond dat wijkagenten digitale technologie op zeer uiteenlopende manieren gebruiken in hun dagelijkse werkzaamheden. Zijn bijdrage behandelt de uitkomsten van onderzoek naar verklaringen voor deze variatie. Hij analyseert hoe wijkagenten in België en Nederland technologie waarnemen, interpreteren en toepassen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een Science and Technology Studies-perspectief waarin sociale constructie van technologie het uitgangspunt is. De bevindingen tonen aan dat technologiegebruik geen louter top-down proces is, maar sterk wordt gevormd door de ervaringen, overtuigingen en werkcontext van wijkagenten.

Een van de toepassingen die door de politie in België en Nederland steeds meer worden gebruikt, zijn bodycams. De verwachting is dat deze technologie bijdraagt aan transparantie, verantwoording en legitimiteit. In ‘Wat verwachten politieambtenaren van bodycams? Een blik op de Belgische eerstelijns-politiepraktijk’ behandelen **Julie Caluwaerts**¹¹ en **Lucas Melgaço**¹² de resultaten van hun onderzoek naar de percepties en verwachtingen van eerstelijns-politieambtenaren binnen één Belgische lokale politiezone ten aanzien van de implementatie en het gebruik van bodycams. Zij analyseren hoe eerstelijns-politieambtenaren de invloed van bodycams op hun werkcultuur, professionele autonomie en relaties met burgers percipiëren. De resultaten hebben meerdere lagen: hoewel bodycams overwegend als positief worden beschouwd, vooral als bescherming tegen valse beschuldigingen, worden ook technologische, juridische en operationele beperkingen ervaren.

⁶ Prof. dr. Wouter Ph. Stol is Operationeel Specialist politie Eenheid Noord Nederland, Research Fellow aan de Politieacademie en bijzonder hoogleraar Politiestudies aan de Open Universiteit.

⁷ Dr. Litska Strikwerda is hogeschoolhoofddocent Digitale Veiligheid aan de Hogeschool Utrecht.

⁸ Dr. Jurjen Jansen is lector Digitale Weerbaarheid van Mens en Organisatie aan NHL Stenden Hogeschool en de Politieacademie.

⁹ Dr. Wendy Schreurs is wetenschappelijk onderzoeker aan de Politieacademie en gastonderzoeker aan de Universiteit Twente.

¹⁰ Jasper De Paepe is als promovendus verbonden aan het Institute of Security and Global Affairs van de Universiteit Leiden en de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Universiteit Gent.

¹¹ Julie Caluwaerts is doctoraatsonderzoeker aan de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel (VUB).

¹² Prof. dr. Lucas Melgaço is associate professor Criminologie aan de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel (VUB).

Nienke de Groes¹³, **Joery Matthys**¹⁴ en **Pieter Tops**¹⁵ gaan in hun bijdrage ‘Technologie: een nieuwe concullega van de politieprofessional?’ in op technologie, professionele intuïtie en discretionaire ruimte. Op basis van een kwalitatieve analyse van twee case-studies en twee focusgroepen binnen de politie in Nederland worden de dynamische interacties tussen ontwerpers, technologie en gebruikers bestudeerd. Zij concluderen dat succesvolle integratie van nieuwe technologieën gebaseerd is op het bevorderen van een dynamiek van samenwerking tussen menselijke expertise en technologieën. Hierbij wordt het eigen professionele oordeel niet vervangen, maar juist uitgebreid met nieuwe inzichten. Dit gebeurt niet onmiddellijk: het gaat om een geleidelijk proces waarbij vertrouwen wordt opgebouwd en er wederzijds geleerd wordt.

Politieorganisaties maken steeds vaker gebruik van big data en AI (waaronder machine learning) om criminaliteit te voorspellen en te voorkomen. In hun bijdrage ‘*Big data policing* door de ogen van politie: attitudes, ethiek en kennis vóór implementatie’ bespreken **Wim Hardyns**¹⁶ en **Robin Khalfa**¹⁷ de resultaten van een surveyonderzoek bij 522 medewerkers uit twintig Vlaamse politiezones. Dit onderzoek werd uitgevoerd in aanloop naar een veldtest van een plaats- en tijdgebonden *big data policing*-toepassing. De bevindingen laten duidelijke verschillen zien in attitudes, kennis en ethische percepties, afhankelijk van de functie die de respondenten binnen de politieorganisatie vervullen. Deze verschillen wijzen erop dat de formele rol en positie van medewerkers mede bepalen hoe zij *big data policing* beoordelen. Percepties zijn dus niet louter individueel, maar zijn ingebed in bredere organisatorische, culturele en technologische kaders.

Een van de taken waarvoor technologie kan worden ingezet, is het beheren van evenementen. **Donatella Van Biervliet**¹⁸ schetst in haar bijdrage ‘Digitale ogen en oren? Het gebruik van technologie door de Belgische lokale politie bij het beheer van evenementen’ de verspreiding en het gebruik van technologie door Belgische lokale politiezones bij evenementenbeheer. Op basis van een surveyonderzoek bij 142 politiezones worden drie thema’s belicht. Het eerste is het aantal en de omvang van het evenementenbeheer in deze zones in mei/juni 2022-2023. Het tweede thema betreft de verspreiding en het gebruik van technologie bij evenementenbeheer. Het derde thema gaat in op de doelstellingen van het technologiegebruik waarbij vooral de opsporingsgerichte functie

¹³ Nienke de Groes is verbonden als deeltijds doctoraatsonderzoeker aan Universiteit Leiden en werkzaam als adviseur Intelligence bij het Openbaar Ministerie.

¹⁴ Joery Matthys is universitair docent aan het Institute of Security and Global Affairs van de Universiteit Leiden, waar hij deel uitmaakt van het team Policing Studies. Hij concentreert zich vooral op het besturen van de politie, met inbegrip van de samenwerking met andere publieke en private actoren.

¹⁵ Pieter Tops is emeritus hoogleraar en bekleedde de bijzondere leerstoel Ondernemingsstudies aan de Universiteit Leiden.

¹⁶ Prof. dr. Wim Hardyns is hoogleraar criminologie aan de vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal Recht van de Universiteit Gent en hoogleraar veiligheidswetenschappen aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen. Hij leidt het onderzoeksprogramma BIGDATPOL, dat zich toelegt op het gebruik van innovatieve databronnen en methoden om actuele vraagstukken binnen het veiligheidsdomein te analyseren en te begrijpen.

¹⁷ Robin Khalfa is onderzoeker aan de vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal Recht van de Universiteit Gent. Binnen het BIGDATPOL-onderzoeksprogramma richt zijn onderzoek zich op het inzetten van innovatieve databronnen en methoden om actuele vraagstukken binnen het veiligheidsdomein te analyseren en te begrijpen.

¹⁸ Donatella Van Biervliet is doctoraatsonderzoeker (FWO-aspirant) verbonden aan het Leuven Instituut voor Criminologie (LINC) van de KU Leuven.

belangrijk blijkt. In haar bijdrage worden tevens enkele praktische aanbevelingen en suggesties voor toekomstig onderzoek gedaan.

Lies Vande Meulebroucke¹⁹, **Sofie De Kimpe** en **Lucas Melgaço** hebben onderzoek verricht naar de impact van technologie op politielegitimiteit. In hun bijdrage ‘Tussen scherm en straat: de impact van technologie op politielegitimiteit bij de Belgische lokale politie’ doen zij verslag van een participierend observatieonderzoek in vier Belgische politiezones. Uit het onderzoek blijkt dat technologie op verschillende manieren een rol speelt in de manier waarop politiemensen hun werk uitvoeren en hoe zij contact hebben met burgers. De voornaamste conclusie is dat technologie dubbelzinnig is: hoewel ze de potentie heeft om het politiewerk te verbeteren, kan ze ook nieuwe problemen met zich meebrengen. Technologiegebruik door de politie leidt niet automatisch tot meer legitimiteit.

Deel 2: Actuele praktijkthema's

Richard Vriesde²⁰ geeft in zijn bijdrage ‘Digitalisering verhoogt de kwaliteit van politiewerk 24/7’ een overzicht van trends en ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en de betekenis hiervan voor de politiepraktijk. Hij betoogt dat de ontwikkelingen op het gebied van criminaliteit en onveiligheid vereisen dat de politie continu zoekt naar nieuwe technologische mogelijkheden en manieren van samenwerken die passen bij deze tijd. Hierbij moet onder ogen worden gezien dat er spanningen bestaan tussen de bestaande manieren van werken en de manieren van werken die van de politie worden gevraagd. De politie zal zich moeten richten op het optimaliseren van het bestaande en grondig moeten vernieuwen.

In de bijdrage ‘Lessen uit de politiepraktijk: digitaliseren als opmaat naar digitale transformatie’ van **Ruud Staijen**²¹ en **William Swaters**²² wordt ingegaan op de ervaringen die zijn opgedaan met twee omvangrijke veranderprogramma's binnen de politie in Nederland: het programma intensiveren en herpositioneren van de forensische opsporing én het programma datagedreven samenwerken. Beide auteurs hebben meegewerkt dan wel werken mee aan deze programma's en bespreken gerealiseerde en lopende ontwikkelingen, de geleerde lessen en de randvoorwaarden voor verantwoord en effectief gebruik van data.

Een van de domeinen waar digitalisering een vlucht heeft genomen, is het al eerder behandelde *crowd safety management* (‘evenementenbeheer’) en surveillance. **Ben Kokkeler**²³, **Esgar ten Thij**²⁴ en **Maarten van Veen**²⁵ gaan in hun bijdrage ‘Technologie voor Crowd Safety Management: kansen voor samenwerking in het veiligheidsdomein’ in op het gebruik van *digital twins* en sensornetwerken tijdens grootschalige evenementen én op het gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte. Op basis

¹⁹ Lies Vande Meulebroucke is doctoraatsonderzoeker aan de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel (VUB).

²⁰ Richard Vriesde is directielid Informatievoorziening (IV) bij de Nationale Politie van Nederland.

²¹ Ruud Staijen is programmadirecteur Datagedreven Samen Werken bij de Nationale Politie van Nederland.

²² William Swaters is Communication and Stakeholder manager bij Highberg Digital.

²³ Ben Kokkeler is emeritus lector Smart Public Safety aan de Avans Hogeschool.

²⁴ Esgar ten Thij is onderzoeker binnen het lectoraat Cyberweerbare Organisaties aan de Avans Hogeschool.

²⁵ Maarten van Veen is Hoofd Onderzoek en secretaris Ethische Commissie bij de gemeente Eindhoven.

van praktijkonderzoek naar beide ontwikkelingen beantwoorden zij de vraag of deze technologieën bijdragen aan een betere samenwerking in het veiligheidsdomein.

Een van de actuele uitdagingen in het politiewerk is de toename van synthetische media als gevolg van generatieve AI. Een steeds groter deel van de informatie waarmee de politie werkt is gemanipuleerd. **Manon den Dunnen**²⁶ beschrijft in haar bijdrage 'De fundamentele impact van generatieve AI' de disruptieve impact van generatieve AI op de politie en haar legitimiteit. Aan de hand van diverse praktijkvoorbeelden wordt de urgentie voelbaar om (meer) te investeren in bewustwording van en handvatten voor de politiepraktijk.

Willem Broer en **Bert Hanning**²⁷ geven in hun bijdrage 'Digitalisering als stimulans voor kennismanagement' een overzicht van een kwart eeuw kennismanagement bij de politie in Nederland. Digitalisering is in deze ontwikkeling een stimulans geweest, maar dit wil niet zeggen dat het kennismanagement binnen de politie altijd een opgaande lijn heeft gekend. In de afgelopen vijftien jaar heeft er geen positieve doorontwikkeling plaatsgevonden. De voortschrijdende digitalisering biedt voor de toekomst van kennismanagement echter nieuwe mogelijkheden. De auteurs beschouwen vooral de opkomst van AI als kans om de kwaliteit van een landelijke kennisinfrastructuur met gevalideerde kennis weer op te bouwen. Dit vraagt om strategisch leiderschap dat onderkent dat een goed georganiseerde kennisvoorziening veel rendement kan opleveren.

Binnen de politie in Nederland is digitale transformatie een van de voornaamste prioriteiten in de ontwikkeling van het politievak en de politieorganisatie. Leiderschap speelt hierbij een belangrijke rol. Mede tegen deze achtergrond organiseert de Politieacademie een leerprogramma 'Leiderschap bij digitale transformatie'. **Gerard Kuijlaars**²⁸, **Peter van der Noort**²⁹ en **Marco Derksen**³⁰ gaan in hun bijdrage 'Leiderschap bij digitale transformatie in de publieke sector: leerervaringen van de Nederlandse politie' in op het leerprogramma. Wat was de aanleiding, welke (kritische) leerervaringen en inzichten zijn opgedaan en wat zijn hier de praktische consequenties van? Daarnaast doen zij waardevolle suggesties voor vervolgstappen om het leiderschap dat nodig is voor de digitale transformatie bij de politie bij de tijd te houden.

²⁶ Manon den Dunnen is Strategisch Specialist op het gebied van nieuwe technologie bij de Nationale Politie van Nederland.

²⁷ Bert Hanning is gepensioneerd Hoofd Ontwikkeling & Innovatie van de Politieacademie (Nationale Politie Nederland).

²⁸ Gerard Kuijlaars is als strategisch adviseur voor digitale transformatie verbonden aan de staf Korpsleiding van de Nederlandse Politie en als onderzoeker op dit terrein verbonden aan de Nederlandse Politieacademie.

²⁹ Peter van der Noort is als docent en onderzoeker verbonden aan de School voor Politieleiderschap van de Nederlandse Politieacademie.

³⁰ Marco Derksen is zelfstandig adviseur op het gebied van digitale transformatie en is kerndocent van de leergang Leiderschap bij Digitale Transformatie van de Nederlandse Politieacademie.

Deel 3: Verantwoorde en rechtmatige digitalisering van politiewerk

De bijdrage van **Merijn Bruijnes**³¹, **Albert Meijer**³², **Isabelle Donatz-Fest**³³, **Esther Nieuwenhuizen**³⁴, **Carlos Soares**³⁵, **Floris Bex**³⁶, **José van Dijck**³⁷, **Stephan Grimmelikhuijsen**³⁸ en **Mirko Schäfer**³⁹ gaat in op de verantwoorde omgang met algoritmische toepassingen door de politie in Nederland. In hun bijdrage ‘Verantwoorde algoritmisering bij de politie in Nederland: inzichten uit het interdisciplinaire ALGOPOL-project’ presenteren zij een overzicht van de belangrijkste resultaten en inzichten uit het recent afgeronde NWO-onderzoeksproject ALGOPOL. Dit is een meerjarig interdisciplinair project van de Universiteit Utrecht in samenwerking met de Politie. Op basis van divers empirisch onderzoek identificeren zij drie patronen rond algoritmisering in de politiepraktijk. De inzichten uit het project vormen een kritische blik op de veronderstelling dat ogenschijnlijk heldere kaders en instructies voldoende zijn om publieke waarden en transparantie te waarborgen. De praktijk is weerbarstiger en spannender.

Het gebruik van AI-toepassingen in het politiewerk gaat gepaard met uiteenlopende juridische vraagstukken. **Marc Schuilenburg**⁴⁰ behandelt deze vraagstukken in zijn bijdrage ‘AI-toepassingen in het politiewerk: juridische vraagstukken in een data-gedreven organisatie’. Hij beschrijft drie samenhangende fasen van AI-toepassingen op basis van een ‘AI-levenscyclus’: input, throughput en output. In de bijdrage ligt de nadruk op de belangrijkste juridische vraagstukken die zich in iedere fase voordoen in het domein van de opsporing.

³¹ Dr. Merijn Bruijnes is onderzoeker binnen het departement Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht en is als senior onderzoeker verbonden aan het ALGOPOL-project.

³² Prof. dr. Albert Meijer is hoogleraar publieke innovatie bij het departement Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht en leidt de publiek managementgroep. Hij is projectleider en promotor van het ALGOPOL-project.

³³ Isabelle Donatz-Fest is als promovenda verbonden aan het departement Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht en is werkzaam op het ALGOPOL-project.

³⁴ Esther Nieuwenhuizen is als promovenda verbonden aan het departement Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht en is werkzaam op het ALGOPOL-project.

³⁵ Carlos Soares is onderzoeker en adviseur bij het Politielab AI van de Universiteit Utrecht en is als onderzoeker en adviseur werkzaam op het ALGOPOL-project.

³⁶ Prof. dr. Floris Bex is wetenschappelijk directeur van het Politielab AI van de Universiteit Utrecht en hoogleraar Data Science en de Rechtspraak aan Tilburg University. Hij is tevens promotor van het ALGOPOL-project.

³⁷ Prof. dr. José van Dijck is universiteitshoogleraar media en digitale samenleving aan de Universiteit Utrecht en is sub-projectleider en copromotor van het ALGOPOL-project.

³⁸ Dr. Stephan Grimmelikhuijsen is universitair docent aan het departement Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht en is sub-projectleider en copromotor van het ALGOPOL-project.

³⁹ Dr. Mirko Schäfer is medeoprichter en projectleider van de Utrecht Data School. Hij is lid van de stuurgroep op het onderzoeksgebied ‘Governing the digital society’ en lid van het onderzoeksgebied Applied Data Science. Hij is tevens copromotor van het ALGOPOL-project.

⁴⁰ Marc Schuilenburg is professor Digital Surveillance bij de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Kelly Vink⁴¹ en **Oscar Wijsman**⁴² behandelen in hun actualiteitsbijdrage ‘Juridische grondslagen voor de training van AI-systemen door rechtshandhaving: een Catch-22?’ de inhoud van de Europese Verordening Artificiële Intelligentie en de consequenties van deze verordening voor het trainen van AI-modellen door handhavingsorganisaties. Hierbij zoomen zij vooral in op de spanning die bestaat tussen wat nodig is voor de kwaliteit van AI-systemen (waaronder datamaximalisatie) en de uitgangspunten op basis waarvan huidige wettelijke kaders zijn ingericht (waaronder doelbinding en dataminimalisatie).

Dit Cahier behandelt actuele inzichten en vraagstukken op het gebied van digitalisering van politiewerk. Verschillende eerdere Cahiers hebben al (andere) aspecten van digitalisering van politiewerk behandeld, zie bijvoorbeeld De Pauw en collega’s (2011), Van Dijk en collega’s (2022), Snaphaan en collega’s (2023) en Walrave en collega’s (2024). Het gegeven dat digitalisering van politiewerk een terugkerend thema in de *Cahiers Politiestudies* is, mag niet verbazen. Het is een van de meest omvangrijke en impactvolle ontwikkelingen in het politiewerk met een voortschrijdend karakter. Wetenschappelijk onderzoek naar digitalisering van politiewerk is daarom cruciaal. Dit vraagt meer ruimte en toegankelijkheid voor wetenschappelijk onderzoek. De huidige beperkingen in datatoegang en de moeilijkheid om experimentele testen of evaluaties (in vooral België) uit te voeren, hebben tot gevolg dat inzichten achterblijven en de politiepraktijk terrein verliest. Alleen door onafhankelijke onderzoekers beter toegang te geven tot data kan de samenleving de maatschappelijke, juridische en ethische gevolgen van digitalisering tijdig en zorgvuldig beoordelen, en kunnen themanummers als deze van waardevolle empirische inzichten worden voorzien.

Bibliografie

- APESTAARTJAREN (2024). *De digitale leefwereld van kinderen en jongeren*. Mediaraven.
- AUTORITEIT PERSOONSGEGEVENS (2025). *Verantwoord vooruit: AP-visie op generatieve AI*. AP.
- BANTEMA, W. & STOL, W. (2024). Lokale ordehandhaving in een veranderende digitale wereld. *Juridische Verkenningen*, 50(4), 119-123.
- BARICCO, A. (2018). *The game*. De Bezige Bij.
- BEAULIEU, A. & S. LEONELLI (2022). *Data and society. A critical introduction*. Sage Publications.
- BEEK, H.M.A. VAN (2025). *Digitale sporen: duidelijk onduidelijk*. Open Universiteit.
- BOER, D. DE, L. POSTMA & W. BANTEMA (2024). *Gehackt of toch online aangejaagd? Een evaluatie van de (online) aanpak van de gemeente Alkmaar na de Legia Warszawa-incidenten*. NHL Stenden.
- BOUTELLIER, H. (2020). *Politie! Over de kernfunctie van de politieorganisatie in de 21ste eeuw*. Politieacademie/Directie Strategie & Innovatie Politie.
- BOUTELLIER, H. (2025). *De neo-tribale revolte. Over vijandschap en solidariteit in een nieuw tijdperk*. Uitgeverij van Gennep.
- BRAYNE, S. (2021). *Predict and surveil. Data, discretion, and the future of policing*. Oxford University Press.

⁴¹ Kelly Vink is juridisch adviseur AI & Data Science bij de Hub Advanced Analytics & AI bij de Politie. Zij werkt aan een juridische beleidsvorming en bestudering van wetgeving van de ontwikkeling en inzet van algoritmes en AI-systemen binnen de opsporing i.s.m. het Openbaar Ministerie. Ook houdt zij zich bezig met de implementatie van de AI Verordening binnen de Politie en is zij voor de Nederlandse Politie lid van de Europol EuCB Strategic Group on AI. Ook werkt zij, voor de kwalitatieve vorming en inzet van algoritmes en AI-systemen binnen de opsporing, aan de AI Governance van de politie en binnen de gezamenlijke processen van Politie en OM.

⁴² Oscar Wijsman is binnen de Nederlandse politie de internationale lead AI & data science, Hij is het aanspreekpunt voor (inter)nationale ontwikkelingen op het gebied van data science en AI, en voorzitter van de Europol EuCB Strategic Group on AI. Zijn aandachtsgebied omvat organisatieontwikkeling, technische infrastructuur, wetgeving, governance, algemene coördinatie en beleidsvorming.

- COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA (2025). *Digital News Report Nederland 2025*. Commissariaat voor de Media.
- DE PAUW, E., PONSAAERS, P., VIJVER, K. VAN DER, BRUGGEMAN, W. & DEELMAN, P. (Eds.). (2011). *Technology-led policing* (Cahiers Politiestudies, nr. 20). Maklu.
- DIDERICHSEN, A., RØNN, K.V., HARTMANN, M.R., RALPH, L. & TROTTIER, D. (2025). The crafting of an online police métier. The case of Norwegian online police patrols. *The Police Journal*, DOI: 10.1177/0032258X251344586.
- DIJCK, J. VAN, ES, J. VAN, HELMOND, A. & VLIST, F. VAN DER (2025). Introduction: governing the digital society. In J. van Dijck, K. van Es, A. Helmond & F. van der Vlist (Ed.), *Governing the digital society. Platforms, artificial intelligence, and public values*. Amsterdam University Press, 27-34.
- DIJK, J. VAN (2020). *The network society* (4th edition). Sage Publications.
- DIJK, A. VAN, DE BAETS, P., GUNTHER MOOR, L., DEVROE, E. & ZOURIDIS, S. (Eds.). (2022). *Politie en rechtsstaat in een gedigitaliseerde samenleving* (Cahiers Politiestudies, nr. 62). Gompel&Svacina.
- FERGUSON, A.G. (2017a). *The rise of big data policing. Surveillance, race, and the future of law enforcement*. New York University Press.
- GROES, N. DE, NICULESCU-DINCA, V. & TOPS, P. (2025). Disentangling the interaction between professional intuition and technologies in policing. In W. Stol, L. Wachter Lenz, M. Naarttijarvi, I.M. Sunde, A. Jackson, L. Strikwerda & J. Jansen (Ed.), *Legal and Ethical Issues in Digital Policing. Policing in the Digital Society Network Yearbook 2025*. Boom Criminologie, 43-58
- HAN, B.-C. (2022). *Infocratie. Digitalisering en de crisis van de democratie*. Uitgeverij Ten Have/De Nieuwe Wereld.
- HARDYNS, W. (2024). Het BIGDATPOL-onderzoeksprogramma: een wetenschappelijk veldexperiment gericht op de toepassing van big data en AI in politiewerk = Le programme de recherche BIGDATPOL: une expérience scientifique de terrain axée sur l'application du big data et de l'IA dans le travail policier. *Blue Minds*, 8(3), 21-25.
- HARDYNS, W., & RUMMENS, A. (2021). Predictive policing: een balans na zes jaar empirisch evaluatie-onderzoek in België. *Tijdschrift voor veiligheid*, 20(4), 9-23.
- HINTZ, A., DENCİK, L. & WAHL-JØRGENSEN, K. (2019). *Digital citizenship in a datafied society*. Polity Press.
- JOH, E.E. (2018). Artificial intelligence and policing: hints in the Carpenter decision. *Ohio State Journal of Criminal Law*, 16, 281-290.
- JOH, E.E. (2020). Increasing automation in policing. *Communications of the ACM*, 63(1), 20-22.
- KEARNS, I. & MUIR, R. (2019). *Data-driven policing and public value*. The Police Foundation.
- KHALFA, R., SNAPHAAN, T., WIJSMAN, O., LANDMAN, W. & HARDYNS, W. (2024). Big data policing: de implicaties van digitalisering en maatschappelijke dataficatie voor de politiefunctie en het politiewerk, *Tijdschrift voor Veiligheid*, (23)1-2, 31-52.
- KOLOKIRIK, S. (2020). Introduction. In S. Kolukirik (ed.), *Digitalization and future of digital society* (pp. 9-10). Peter Lang GmbH.
- LANDMAN, W. & GROOTHUIS, S. (2022). *Politiewerk op het web. Een verkennend onderzoek naar online gegevensvergarig door de politie*. Sdu Uitgevers.
- LANDMAN, W. (2022). Tussen politiemens en politiemachine: Discretionaire ruimte in het tijdperk van datagedreven politiewerk. In A. Verhage, R. Salet, F. Schuermans, & J. Nap (Ed.), *Discretionaire ruimte in de handhaving*. Antwerpen/'s-Hertogenbosch: Gompel&Svacina, 81-99.
- LANDMAN, W. (2023). *Politiewerk aan de horizon. Technologie, criminaliteit en de toekomst van politiewerk*. Sdu Uitgevers.
- LANDMAN, W. (2024). Samenwerken met politiemachines: Politievakmanschap in het tijdperk van artificiële intelligentie. *Justitiële verkenningen*, 50(1), 30-46.
- LEESE, M. (2024). Data Quality in Police Work. In: Kuldova, T.Ø., Gundhus, H.O.I. & C.T. Wathne (eds.), *Policing and Intelligence in the Global Big Data Era, Volume II*. Palgrave Macmillan, 25-47
- MALI, B., C. BRONKORST-GIESEN & M. DEN HENGST (2017). *Predictive policing: lessen voor de toekomst. Een evaluatie van de landelijke pilot*. Politieacademie.
- MARCINIAK, D. (2021). *Data-driven policing. How digital technologies transform the practice and governance of policing*. University of Essex.
- MCDANIEL, J.L.M. & K.G. PEASE (2021b). 'Policing, AI and choice architecture'. In: J.L.M. McDaniel & K.G. Pease (Eds), *Predictive policing and artificial intelligence*. Routledge, 79-110.
- MODDERKOLK, H. (2024). *Dit wil je echt niet weten. Over de onvoorstelbare wereld achter je scherm*. Uitgeverij Podium

- MUIR, R. & O'CONNELL, F. (2025). *Policing and artificial intelligence*. The Police Foundation.
- MULDER, H. & H. SCHÖNFELD (2023). Historie als basis voor de toekomst. Een beschouwing over IT en de politieorganisatie. In: J. van Hoorn & M. van Bavel (Red.), *Onze politie in een kwetsbare rechtstaat*. Gompel&Svacina, 127-159.
- POLITIE (2025). *Stevig staan in deze tijd. Strategische agenda 2025-2030*. Den Haag: Politie.
- POOT, C. DE, LIEVENS, E., STOL, W. & DE KIMPE, L. (Eds.). (2020). *Politie en cybercrime* (Cahiers Politie-studies, nr. 56). Gompel&Svacina.
- RALPH, L., ROBINSON, P. & AITKEN, A. (2025). Policing, social media, and riots: user responses to the police during the 2024 UK summer protests and riots. *Policing and Society*, DOI: 10.1080/10439463.2025.2560902
- RATCLIFFE, J. (2016). *Intelligence-led policing* (2nd edition). Routledge.
- ROKS, R.A., E.R., LEUKFELDT & J.A. DENSLEY (2021). The hybridization of street offending in the Netherlands. *The British Journal of Criminology*, 61(4), 926-945.
- SANDT, E. VAN DE, M. DEN HENGST, P. DE BRUINE, R. WESTERHOF & S. VAN DER MADEN (2022). Het datagedreven bestrijden. Nieuwe loot aan de stam in de bescherming van de rechtsstaat. In: A. van Dijk, P. de Baets, L. Gunther Moor, E. Devroe & S. Zouridis (Eds.), *Politie en rechtsstaat in de gedigitaliseerde samenleving*. Gompel & Svacina, 117-129.
- SCHNEIDER, C.J. (2024). *Policing and social media. Social control in an era of digital media (second edition)*. Lexington Books.
- SCHUILENBURG, M. (2024). *Making Surveillance Public: Why You Should Be More Woke about AI and Algorithms*. Eleven International Publishing.
- SCHUILENBURG, M. & SOUDIJN, M. (2021). Big data in het veiligheidsdomein: Onderzoek naar big data-toepassingen bij de politie en de positieve effecten hiervan voor de politieorganisatie. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 21(4): 1-19.
- SCHUILENBURG, M. & SOUDIJN, M. (2024). AI-criminaliteit: een verkenning van actuele verschijningsvormen. *Justitiële verkenningen*, 50(1), 2024, 12-29.
- SCHWARTZ, O. (2021). *Sociological theory for digital society. The codes that bind us together*. Polity Press.
- SLOOT, B. VAN DE (2024). *Regulating the synthetic society. Generative AI, legal questions and societal challenges*. Hart Publishing.
- SNAPHAAN, T., HARDYNS, W., DIJK, A. VAN, SPITHOVEN, R. & VAN BRAKEL, R. (2023). Big data policing. In T. Snaphaan, W. Hardyns, A. van Dijk, R. Spithoven & R. van Brakel (red.), *Big data policing*. Gompel&Svacina, 7-12.
- SNAPHAAN, T. & HARDYNS, W. (2025). Nieuwe technologieën, big data en politiewerk. In L. Mergaerts & D. Van Daele (Eds.), *Technologische hulpmiddelen bij opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie*. Vanden Broele, 89-115.
- SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD (2025). *AI en werk. Samen naar een werkende toekomst met AI*. SER.
- STEDEN, R. VAN, S. TER WOERDS, A. MERK, D. SCHUPPERS, M. WILLEKERS, R. JANSEN & S. RUITER (2025). *Online blauw. Een onderzoek naar de rol van basisteams in de aanpak van digitale criminaliteit en ervaringen van slachtoffers met de politie*. Lefebvre Sdu.
- STOL, W., JANSEN, J. & LANDMAN, W. (2025). Digitalisation and the police function. In W. Stol, L. Wacher Lenz, M. Naarttijarvi, I.M. Sunde, A. Jackson, L. Strikwerda & J. Jansen (Ed.), *Legal and Ethical Issues in Digital Policing. Policing in the Digital Society Network Yearbook 2025*. Boom Criminologie, 203-223.
- TANNER, S., & MEYER, M. (2015a). Police work and new 'security devices': A tale from the beat. *Security Dialogue*, 46(4), 384-400.
- TERPSTRA, J. (2025). Local police, digitalisation and implementation. In W. Stol, L. Wacher Lenz, M. Naarttijarvi, I.M. Sunde, A. Jackson, L. Strikwerda & J. Jansen (Ed.), *Legal and Ethical Issues in Digital Policing. Policing in the Digital Society Network Yearbook 2025*. Boom Criminologie, 23-42.
- TERPSTRA, J. & R. SALET (2020). Big data policing als sociale praktijk: Schets van een miskend, maar urgent onderzoeksterrein. In: J. Janssens, W. Broer, M. Crispel & R. Salet (Eds.), *Informatiegestuurde politie*. Gompel&Svacina, 25-38.
- TERPSTRA, J., VERHAGE, A. & L. VAN REEMST (2022). Relaties tussen politie en burgers in een veranderende context. *Tijdschrift voor Criminologie*, 64(1), 3-14.
- TESTERINK, B., NIEUWENHUIZEN, E.N., & BEX, F.J. (2023). Wat doet het ertoe dat je een mens bent? Autonome AI-systemen voor de politie. In T. Snaphaan, W. Hardyns, A.J. van Dijk, R. Spithoven & R. Van Brakel (Ed.), *Big data policing*. Gompel&Svacina, 121-134.

- THEINERT, N., KHALFA, R., & HARDYNS, W. (2025). From human agency to meaningful human oversight? Mapping the opportunities and pitfalls in the decision-making process of place-based big data policing. In E. Kosta, D. Hallinan, P. De Hert, & S. Nusselder (Eds.), *Data protection, privacy and artificial intelligence, volume 17: to govern or to be governed, that is the question*. Hart Publishing.
- VAN BRAKEL, R.E. (2023). Artificiële Intelligentie en Veiligheid: Kansen en Uitdagingen. *Politie & Recht*, 2023, 4, 151-162.
- VAN BRAKEL, R.E. & GOVAERTS, L. (2024). Exploring the impact of algorithmic policing on social justice: Developing a framework for rhizomatic harm in the pre-crime society, *Theoretical Criminology*, 29(1), 91-109.
- VAN DER STEEN, M. (2024). *Technologie in de tussentijd: AI, publieke waarde en democratie*, NSOB.
- WALL, D.S. (2024). *Cybercrime. The transformation of crime in het information age* (second edition). Polity Press.
- WALRAVE, M., VAN DE HEYNING, C. VAN, JANSSEN, J. & KOLTHOFF, E. (Eds.) (2024). *Misbruik van beelden*. Gompel&Svacina.
- WESSELS, M. (2023). Accountability of Algorithmic Policing: Eight Sociotechnical Challenges, *Policing and Society*, 34(3), 124-138.
- WETENSCHAPPELIJKE ADVIESRAAD POLITIE/WARP (2025). *Navigeren in niemandsland Zeven urgente uitdagingen rondom digitalisering en AI in politiewerk*. WARP.
- WETENSCHAPPELIJKE RAAD VOOR HET REGERINGSBELEID (2021a). *Opgave AI: De nieuwe systeemtechnologie*. Amsterdam University Press.
- WETENSCHAPPELIJKE RAAD VOOR HET REGERINGSBELEID (2021b). *Politiefunctie in een veranderende omgeving*. WRR.
- WILLIS, J.J., C.S. KOPER & C. LUM (2022). An assessment of police technology and the “iron cage” of the abstract police in the United States. In: J. Terpstra, R. Salet & N.R. Fyfe (Eds.), *The abstract police. Critical reflections on contemporary change in police organisations*. Eleven International Publishing, 151-168.
- YU, S. & CARROLL, F. (2022). Insights into the Next Generation of Policing: Understanding the Impact of Technology on the Police Force in the Digital Age. In: Montasari, R. (eds), *Artificial Intelligence and National Security*. Springer, 169-191.